

Oslo, 12.10.22

Norske Kvinners Sanitetsforenings innspill til Statsbudsjettet 2023, kapitler fordelt til helse- og omsorgskomiteen

Norske Kvinners Sanitetsforening (N.K.S.) er Norges største kvinneorganisasjon og representerer over 43 000 medlemmer og 600 lokalforeninger. Vi er en betydelig samfunnsaktør som eier og driver 44 virksomheter innenfor et stort mangfold av helse- og sosialinstitusjoner og -tjenester. I tillegg er vi en av de fremste bidragsyterne på forskning innen kvinnehelse.

I Statsbudsjettet 2023 er det mange gode ord om kvinnehelse, med vi savner medfølgende tiltak. Vi hadde håpet å se en tydelig satsning på kvinnehelseforskning i årets budsjett. Vi mener det bør være en satsning på underprioriterte og tabubelagte sykdommer og sykklusbaserte lidelser. Et av våre tydeligste krav har vært at vi ønsker et nasjonalt kompetanse-, diagnose- og behandlingssenter for alvorlig endometriose og adenomyose. Budsjettet åpner for etablering av nye nasjonale kompetansetjenester, og vi er derfor meget håpefulle til at et slikt senter blir realisert. Vi ber om politiske tydelige signaler om at dette skal prioriteres. Vi mener også det må øremerkes midler til helseforetakene for å bygge opp gode og flere tilbud om vulvaklinikker. Utover dette ønsker vi å rette oppmerksomhet mot følgende budsjettposter:

- **Styrking og tilrettelegging for en likeverdig og individuell svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg gjennom tilbudet Flerkulturell doula til gravide innvandrerkvinner i en ekstremt sårbar livssituasjon på 4,6 millioner kr. Kapittel 2.26.**

Vi er svært takknemlig for en øremerking til tilbudet Flerkulturell doula med 2 millioner kr. Tilbudet startet som et prosjekt, men har i dag vokst seg til å bli et landsdekkende tilbud. Det er et stort arbeidsgiveransvar for på sikt 98 flerkulturelle doulaer som er kurset i dag. De skal følges opp, ha lønn og få de godene de har krav på. For å forvalte dette på en forsvarlig måte er vi nødt til å legge om til en driftsmodell som ivaretar de flerkulturelle doulaene og de som mottar tilbudet. Dette krever blant annet at vi skiller ut en egen virksomhet, og at vi har en nasjonal koordinator i 100% stilling. I tillegg er den største utgiften lønn til de flerkulturelle doulaene. Dessverre er 2 millioner for lite for å kunne sikre dette. Vi ber om totalt 4,6 millioner. Flerkulturell doula er et tidsriktig tilbud som dekker tydelige behov i velferdsstaten. Det er i dag tilbud om Flerkulturell doula på 11 ulike fødesteder. Disse fødestedene dekker rundt 60% av fødselstallet i Norge. Vi har nå 98 flerkulturelle doulaer som er kurset, og som dekker mer enn 23 språk og dialekter. Det ble holdt nytt kurs i mai 2022, der det ble supplert med ukrainsk og andre språk vi ser økende behov for. Vi har i samarbeid med OUS og A-hus laget fødselsforberedende kurs som er blitt oversatt og voicet på flere språk. Filmene er lagt ut på helsenorge.no til fri bruk. Høsten 2022 har 15 flerkulturelle doulaer deltatt på en workshop i samarbeid med Ammehjelpen. Vi vil få godkjente flerkulturelle ammehjelpere på flere språk.

- **I samarbeid med Røde Kors og Norsk Folkehjelp ønsker vi en styrking av den frivillige helseberedskapen ved å opprette en egen post for driftsstøtte/frie midler på 30 millioner kroner. Kapittel 702.**

Alt tyder på at helsepersonell vil være en knapphetsfaktor også i fremtiden. Å sikre at frivillige helseberedskapsorganisasjoner har en grunnstøtte for å kunne bistå helsetjenesten også i fremtidige helsekriser er fornuftig prioritering/lønnsom investering. Pandemien har vist hvor avgjørende frivilligheten er i den nasjonale helseberedskapen. Organisering og bemanning av teststasjoner og vaksinstasjoner, utkjøring av mat og medisiner til personer i karantene og isolasjon er noen eksempler på dette. Det samme er spredning av informasjon til utsatte grupper. Pandemien har medført stor innsats fra frivillige organisasjoner, og det er behov for økt og forutsigbar støtte til de frivillige helseberedskapsorganisasjonene. Dette har Koronakommisjonen påpekt både i rapport del 1 og 2. Sanitetskvinnene har over 3500 beredskapsfrivillige som samarbeider med 150 kommuner. Frivillige har lagt ned godt over 200 000 frivilligtimer bare i forbindelse med koronavaksinering, i

tillegg til annet koronarelatert arbeid. Dette har bidratt til høyt vaksinasjonstempo, god utnyttelse av ressursene og ikke minst avlastning av helsepersonell. Innsatsen er ikke over, nå står influensavaksinerings og dose 4-vaksinerings for tur. Det er ressurskrevende å rekruttere, lære opp, organisere og koordinere frivillige som på kort varsel kan bidra i denne omsorgs- og helseberedskapen. De tre nasjonale frivillige organisasjonene som har bistått i koronainnsatsen i samarbeid med Helsedirektoratet fra mars 2020 ber om en grunnstøtte for å kunne opprettholde og styrke den frivillige helseberedskapen, etter samme modell som justis- og beredskapsdepartementet har for de frivillige organisasjonene innenfor søk- og redning.

- **Friske midler øremerket til et kvinnehelseprogram årlig over statsbudsjettet til Norges forskningsråd på minimum 100 millioner kroner. Kapittel 780.**

I 2018 lanserte N.K.S. sammen med Kilden Kjønnforskning rapporten *Hva vet vi om kvinners helse?*. Rapporten viste det samme som *NOU 1999:13: Kvinners helse* bare med mer og nyere fakta; det fortsatt er et stort behov for mer forskning på kvinners helse og kjønnsforskjeller i helse. For å tilby likeverdige helsetjenester er det nødvendig å erverve mer kunnskap om, og innsikt i kjønnsforskjeller, for å deretter å kunne implementere kunnskapen i utformingen av behandlingstilbud tilpasset begge kjønn. N.K.S. mener det er behov for mer enn en strategisk satsing på veien mot likeverdige helsetjenester. Fortsatt er bevilgning til kvinners helse og kjønnsperspektivet for lavt til å forsvare egne programetableringer, og det er langt igjen til et tilstrekkelig nivå for å nå formålet. Det er derfor behov for systematisk og årlig bevilgning som organiseres gjennom et eget program. N.K.S. mener det er behov for årlig øremerking av minimum 100 millioner til et eget forskningsprogram om kvinners helse i Forskningsrådet.

- **Likebehandling av N.K.S. Veiledningssentre for pårørende til mennesker med rus og psykisk helseutfordringer gjennom finansiering over statsbudsjettet på 15 millioner kr. Kap 765, post. 71**

N.K.S. Veiledningssentre for pårørende til mennesker med rus og psykisk helseutfordringer er et profesjonelt lavterskeltilbud som gir gratis veiledning, enten i grupper eller individuelt til barn, unge og voksne. De ansatte har helsefaglig kompetanse til å møte de behovene hvert enkelt individ har. Behovet for våre tjenester har økt jevnt siden 2015, og i år gir våre 16 ansatte veiledning og har om lag 11.000 pårørendesamtaler. Vi har satset spesielt på barn og unge som pårørende til foreldre med rus og psykisk helseutfordringer. N.K.S. Veiledningssentre er en viktig forlengelse av kommunens tilbud, og vår kompetanse på pårørendearbeid blir brukt aktivt i kommunens arbeid. N.K.S. Veiledningssentre arbeider på lik linje med andre aktører som har større forutsigbarhet gjennom finansiering direkte over statsbudsjettet. Vi ønsker å sikre like vilkår og større forutsigbarhet for våre ansatte og i tilbudet til pårørende.

- **Settes av midler til en kvinnehelseportalen på nett 5 millioner kr. Ny post.**

Samtidig som det må sikres bedre offentlige tilbud for å møte kvinners behov, er det også nødvendig å sørge for at kvinner selv har og kan tilegne seg kunnskap. Målet med en kvinnehelseportal på nett vil være å gjøre forskning tilgjengelig for allmennheten ved å samle og systematisere forskning på kvinners helse og kjønnsforskjeller i helse i et livsløpsperspektiv. Ved å formidle kunnskap som ellers kan være vanskelig tilgjengelig, vil portalen øke folks mulighet til å ta bedre vare på helsa og gjøre riktige valg. I tillegg vil portalen rette seg mot leger og andre helsearbeidere, forskere og studenter på medisins- og helsefeltet, samt pasient- og brukerorganisasjoner, interesseorganisasjoner og andre ideelle organisasjoner. Den skal også rette seg også mot relevante beslutningstakere, myndigheter og media. Summen det bes om vil være en oppstartsum, og deretter vil portalene ha betydelig lavere driftskostnader.

I tillegg støtter vi Kvinnehelsealliansen sitt innspill.

Med vennlig hilsen,

Malin Stensønes, generalsekretær, Norske Kvinners Sanitetsforening